

Kan bedre strukturer være svaret på sundhedsvæsnets kriser?

Sidsel Vinge

cand.merc., ph.d.

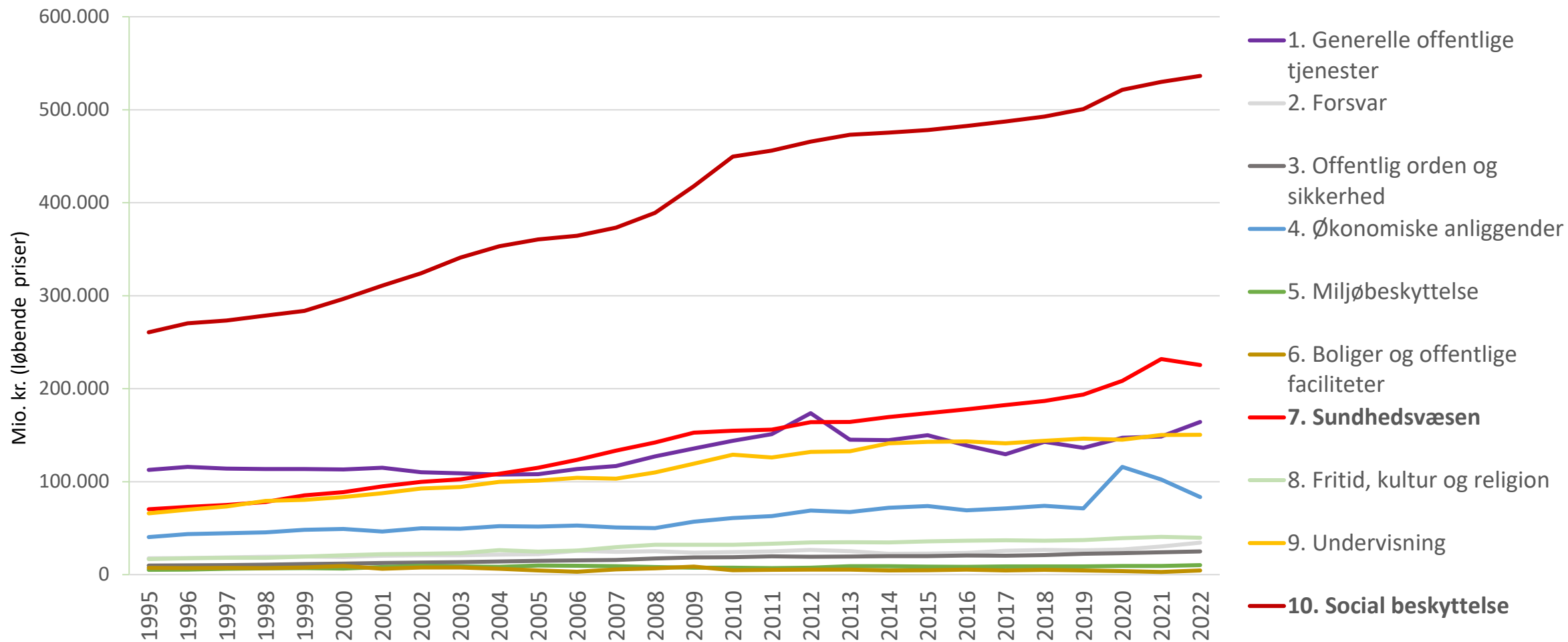
sidselvinge@outlook.dk

DSKS årsmøde, 13. januar, 2024

Er sundhedsvæsenet i krise?

Overdrivelse fremmer ikke forståelsen

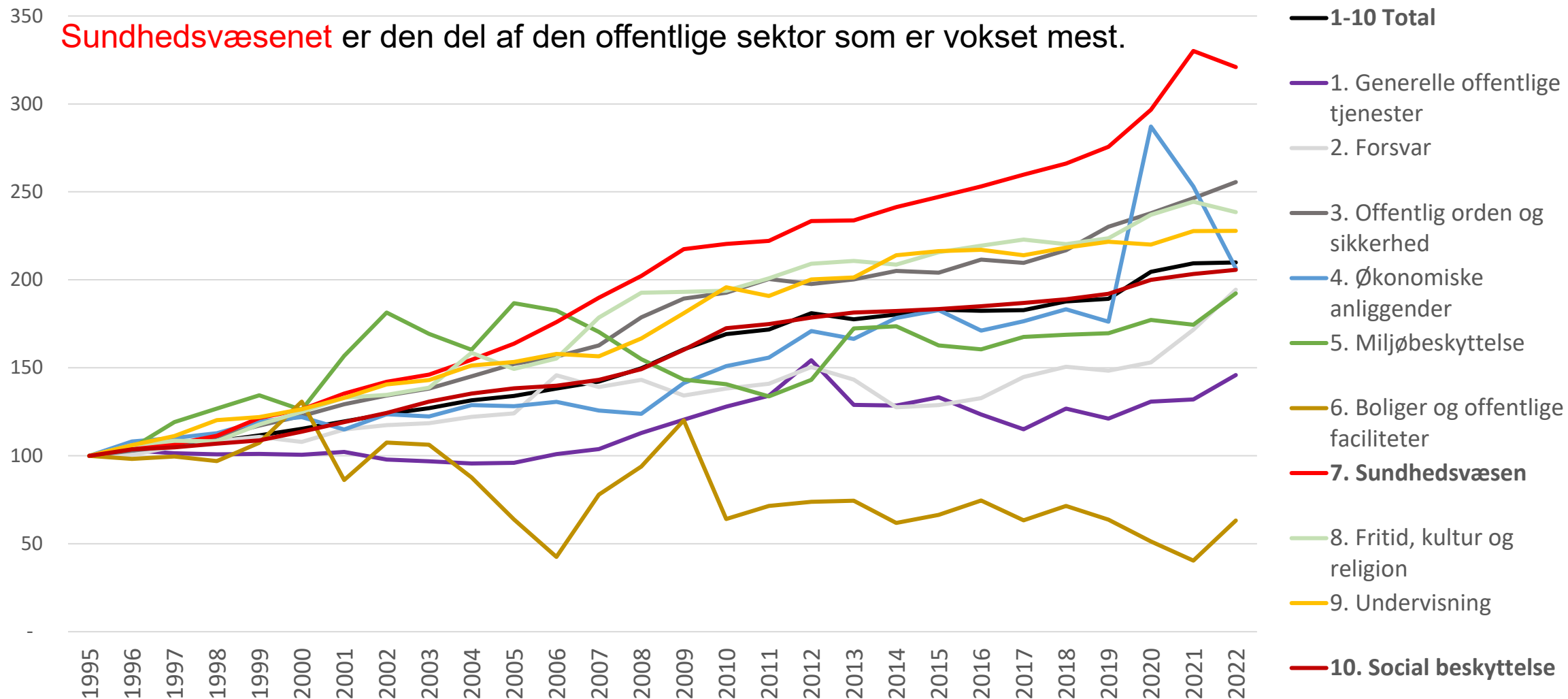
Hvad bruger vi egentlig pengene på?

Kilde: Statistikbanken (OFF29: Offentlig forvaltning og service, funktionel fordeling af udgifter (COFOG), løbende priser) og egne beregninger

Note: "Social beskyttelse" inkluderer servicelovsydelser til (bl.a.) ældre, som fx hjemmehjælp og hjemmepleje.

Hvor er væksten størst? (relativ udvikling)

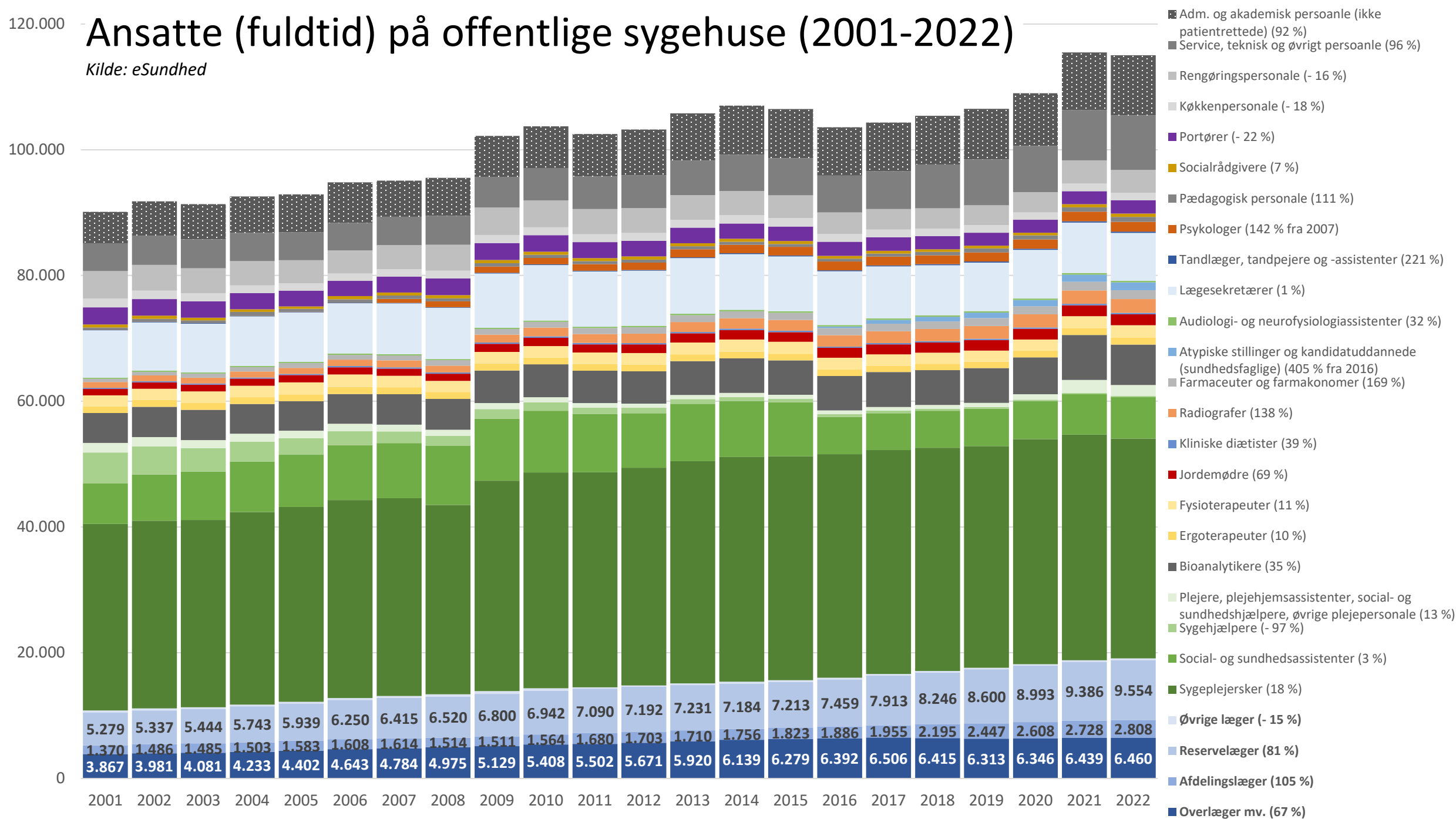

Kilde: Statistikbanken (OFF29: Offentlig forvaltning og service, funktionel fordeling af udgifter (COFOG), løbende priser) og egne beregninger

Note: "Social beskyttelse" inkluderer servicelovsydelser til (bl.a.) ældre, som fx hjemmehjælp og hjemmepleje.

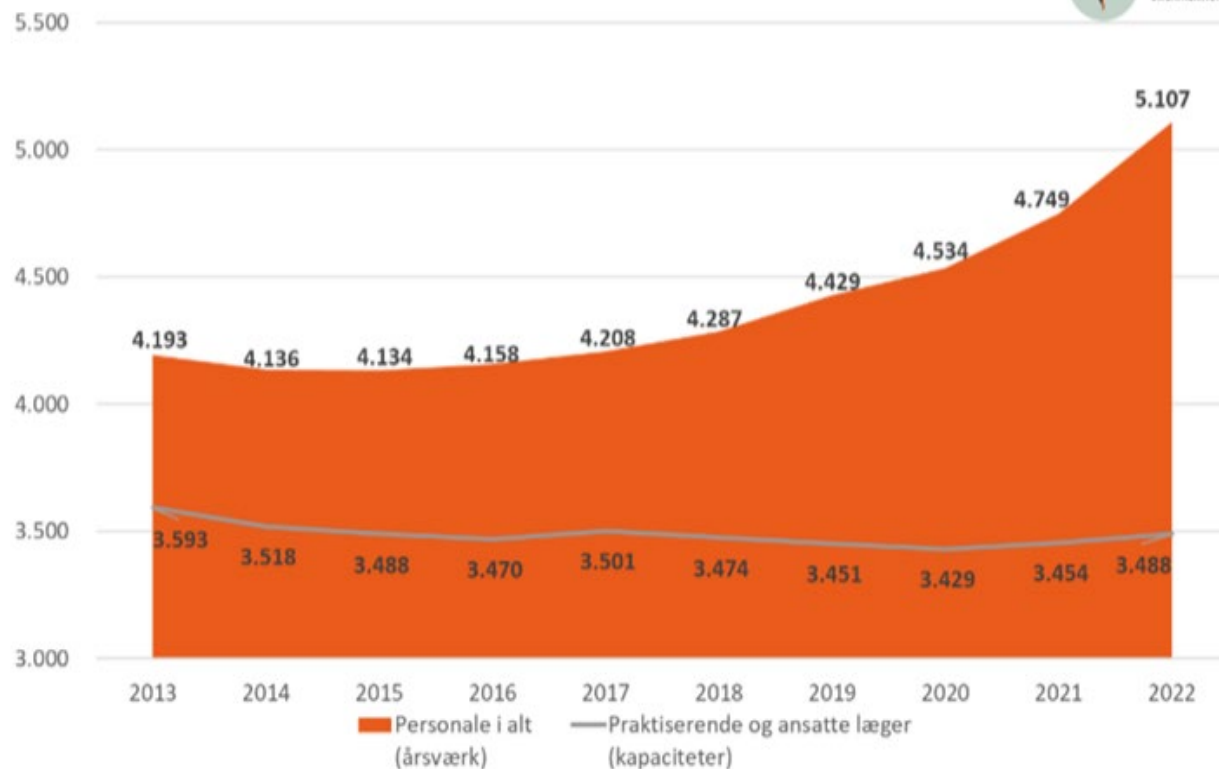
Ansatte (fuldtid) på offentlige sygehuse (2001-2022)

Kilde: eSundhed

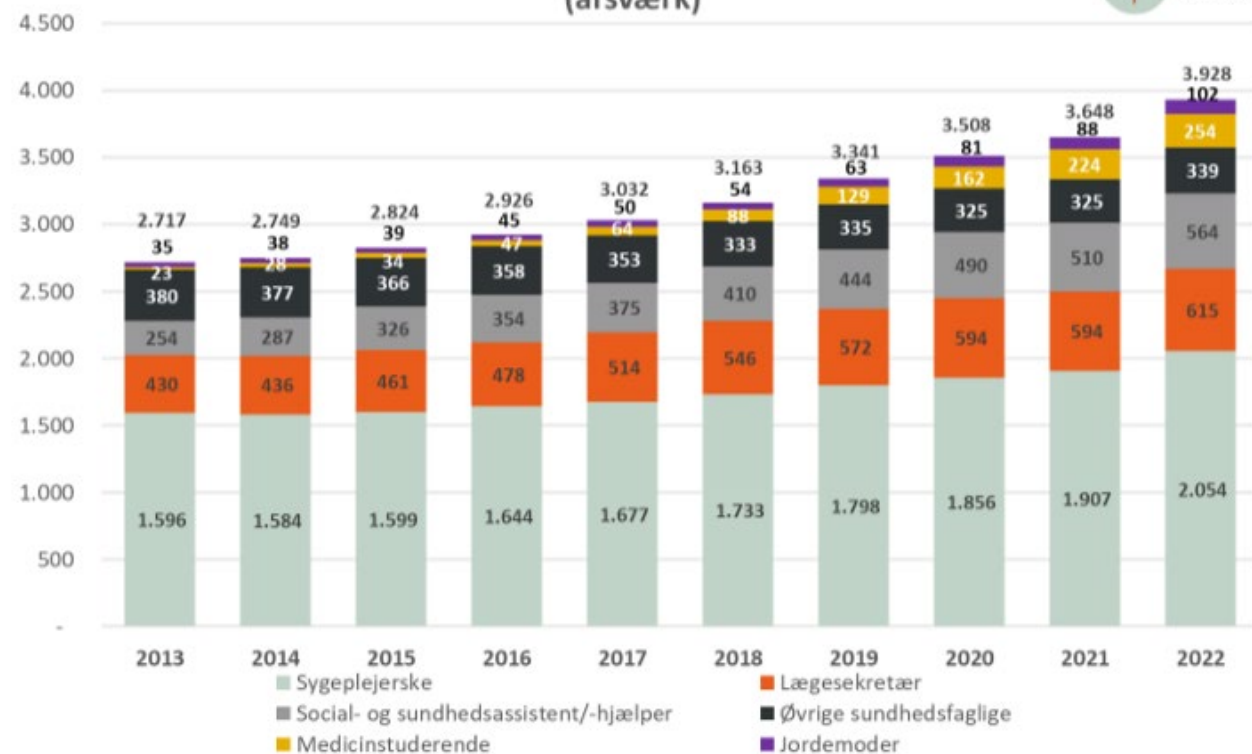
Læger og personale i almen praksis

Personale og praktiserende læger i almen praksis

Ansatte indeholder alle faggrupper udover læger (cand.med.).

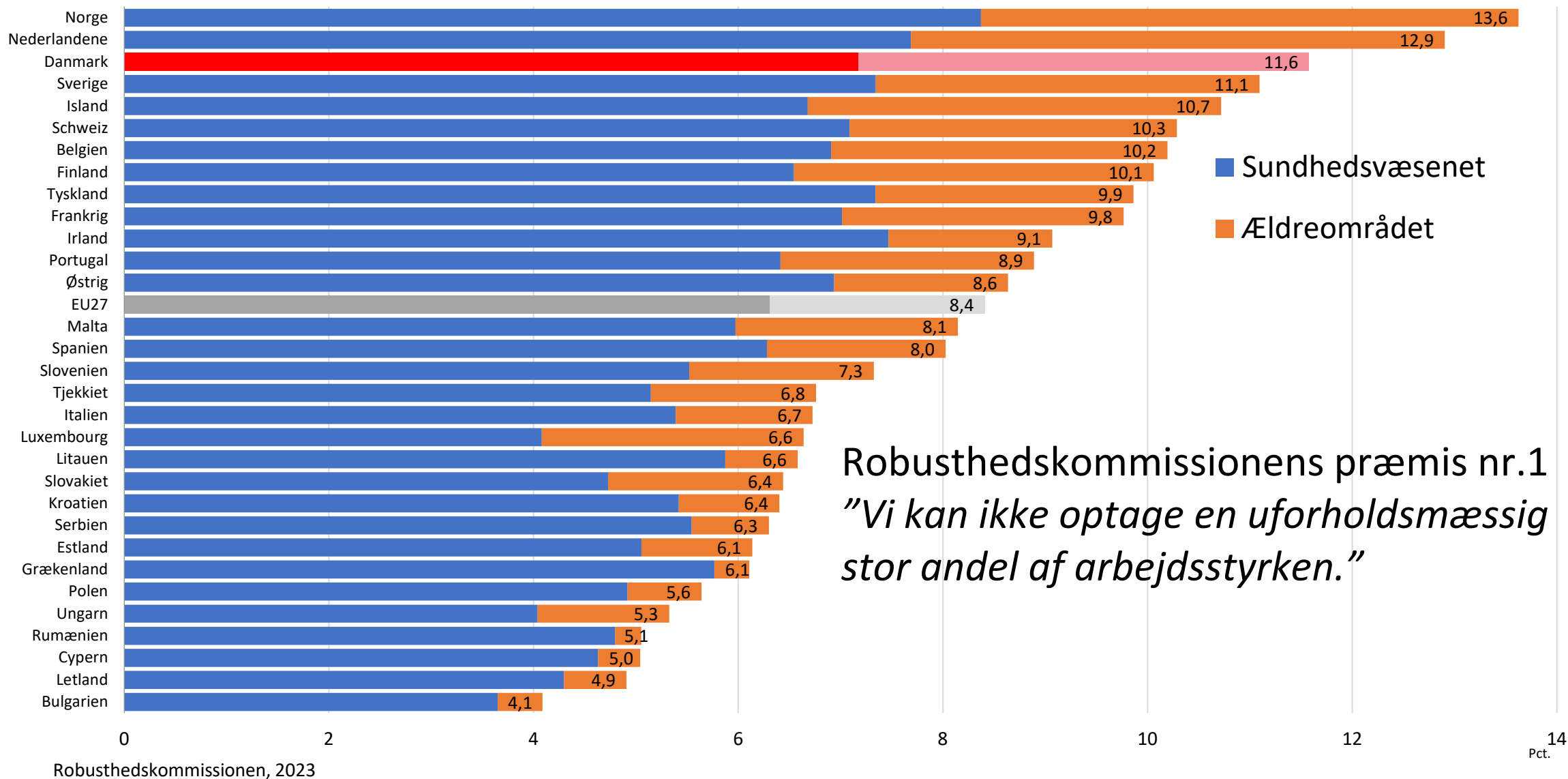
Udvikling i sundhedsfagligt personale i almen praksis (årsværk)

Kilde: PLO analyse (dec. 2022): "Voksevæk i almen praksis – flere ansatte flugter med ambitionerne om et større nært sundhedsvæsen"

Hvad er en "uforholdsmæssig stor andel af arbejdsstyrken"?

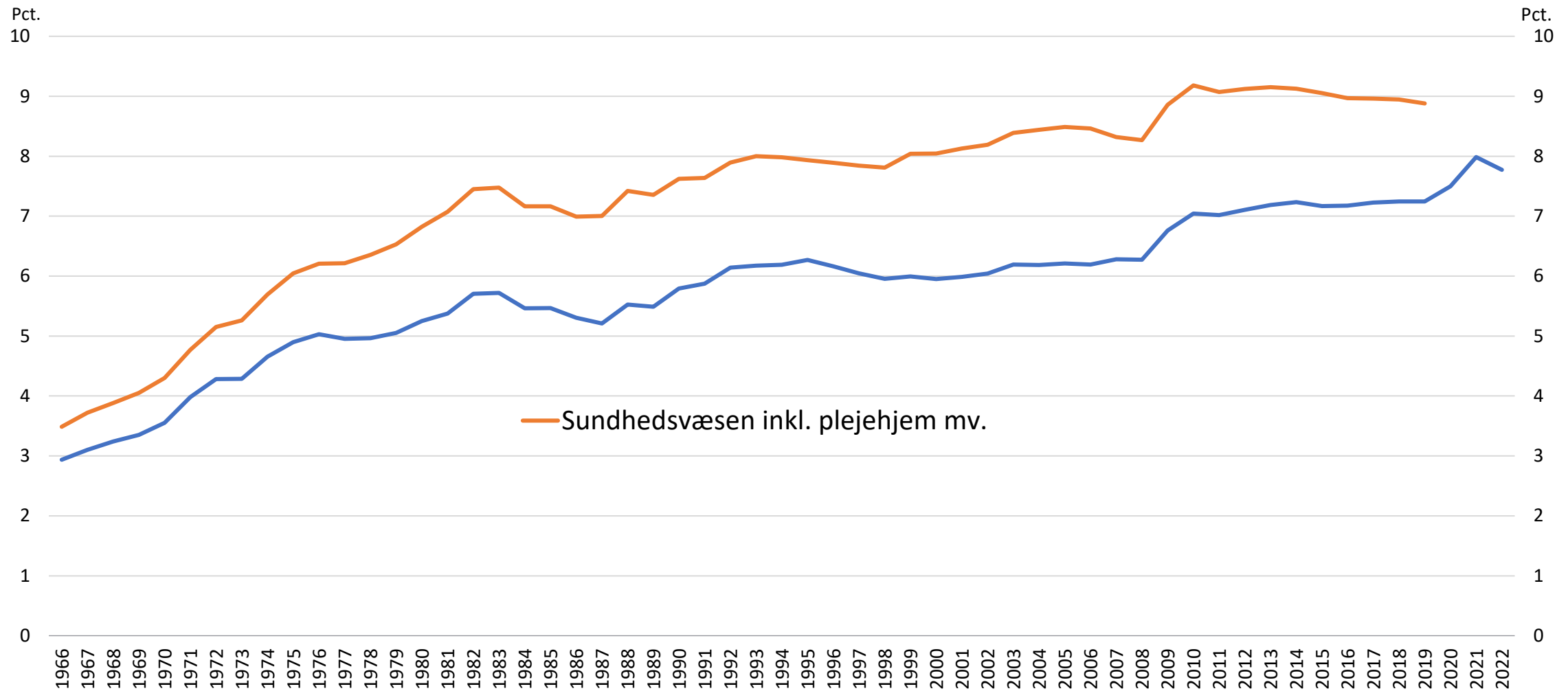
Andel af beskæftigede ansat på sundheds- og ældreområdet, 2022

Robusthedskommissionens præmis nr.1
"Vi kan ikke optage en uforholdsmæssig stor andel af arbejdsstyrken."

Hvad er en "uforholdsmæssig stor andel af arbejdsstyrken?"

Andelen af den samlede beskæftigelse ansat i det offentlige sundhedsvæsen og på plejehjem mv.

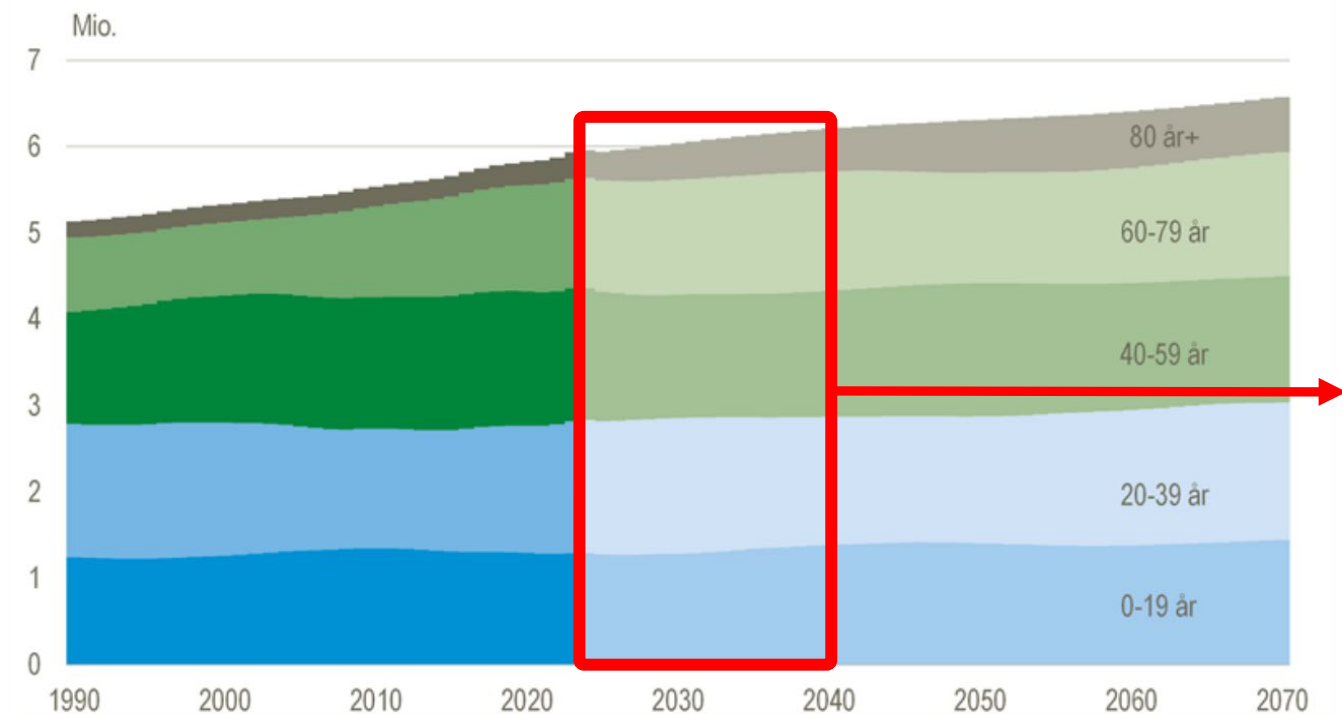

Kommer sundhedsvæsenet i krise?

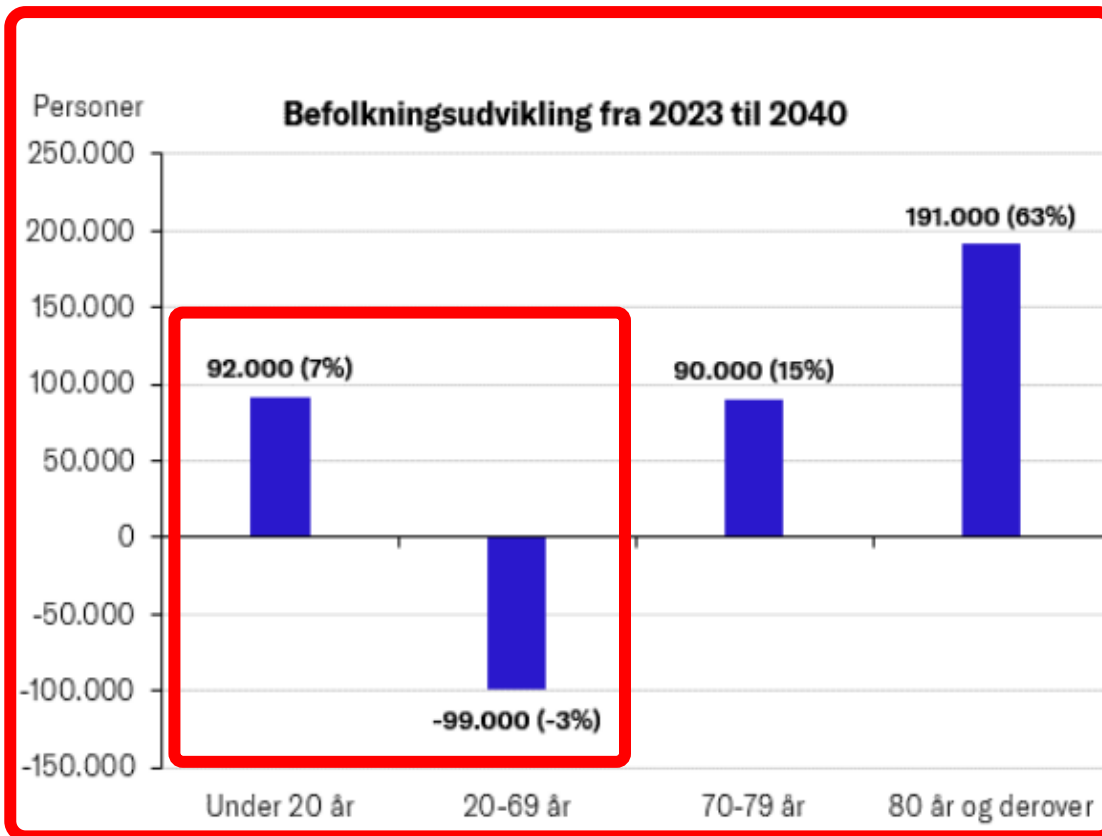
Om behovet for rettidig omhu

Den demografiske udfordring

Befolkningen i faktiske folketal til og med 2023 og herefter ifølge 2023-fremskrivningen

Kilde: www.statistikbanken.dk/folk2 og frdk123

Kilde: DanskErhverv pba. statistikbanken (juni 2023)

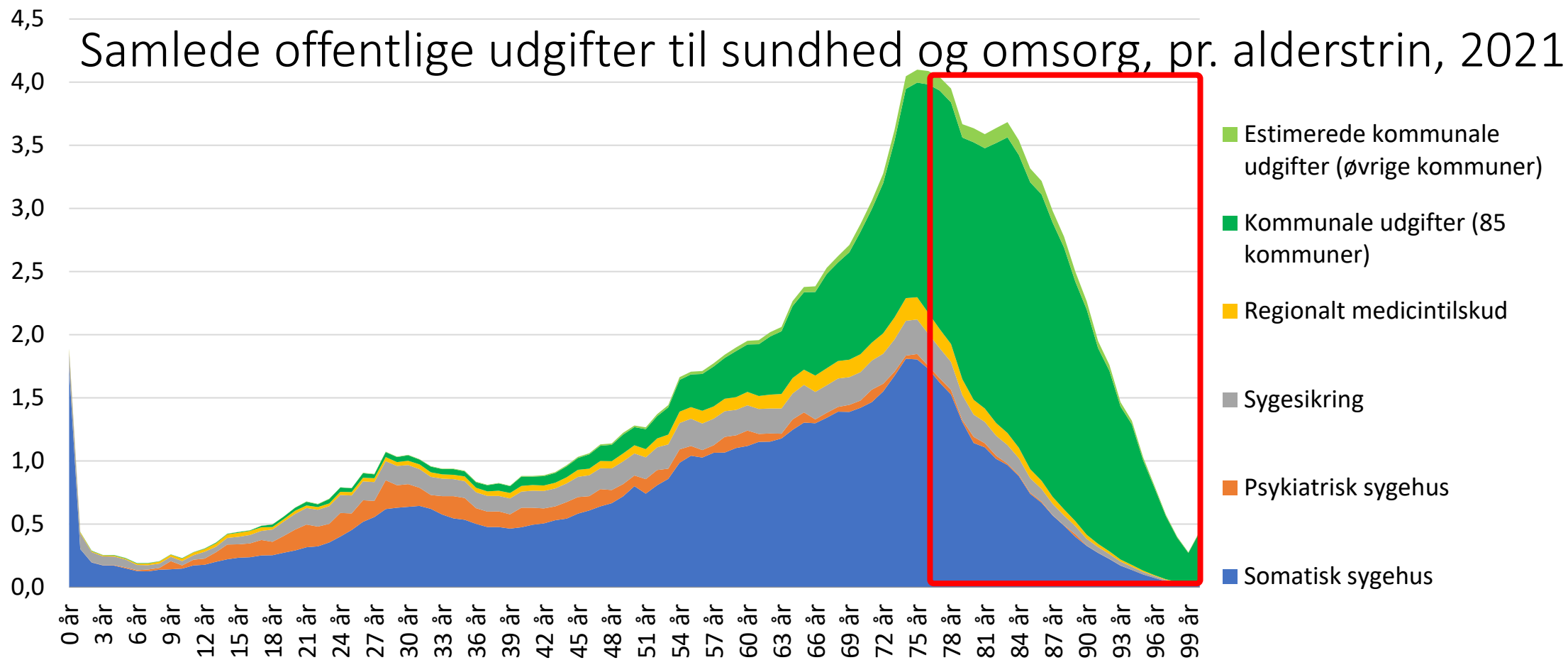
Løsningen er udflytning til det nære

For at "redde" hospitalerne – ikke mindst akutmodtagelserne og de medicinske afdelinger – fra en tsunami af multisyge kronikere og ældre medicinske patienter, skal mere / flere flyttes ud i primærsektoren.

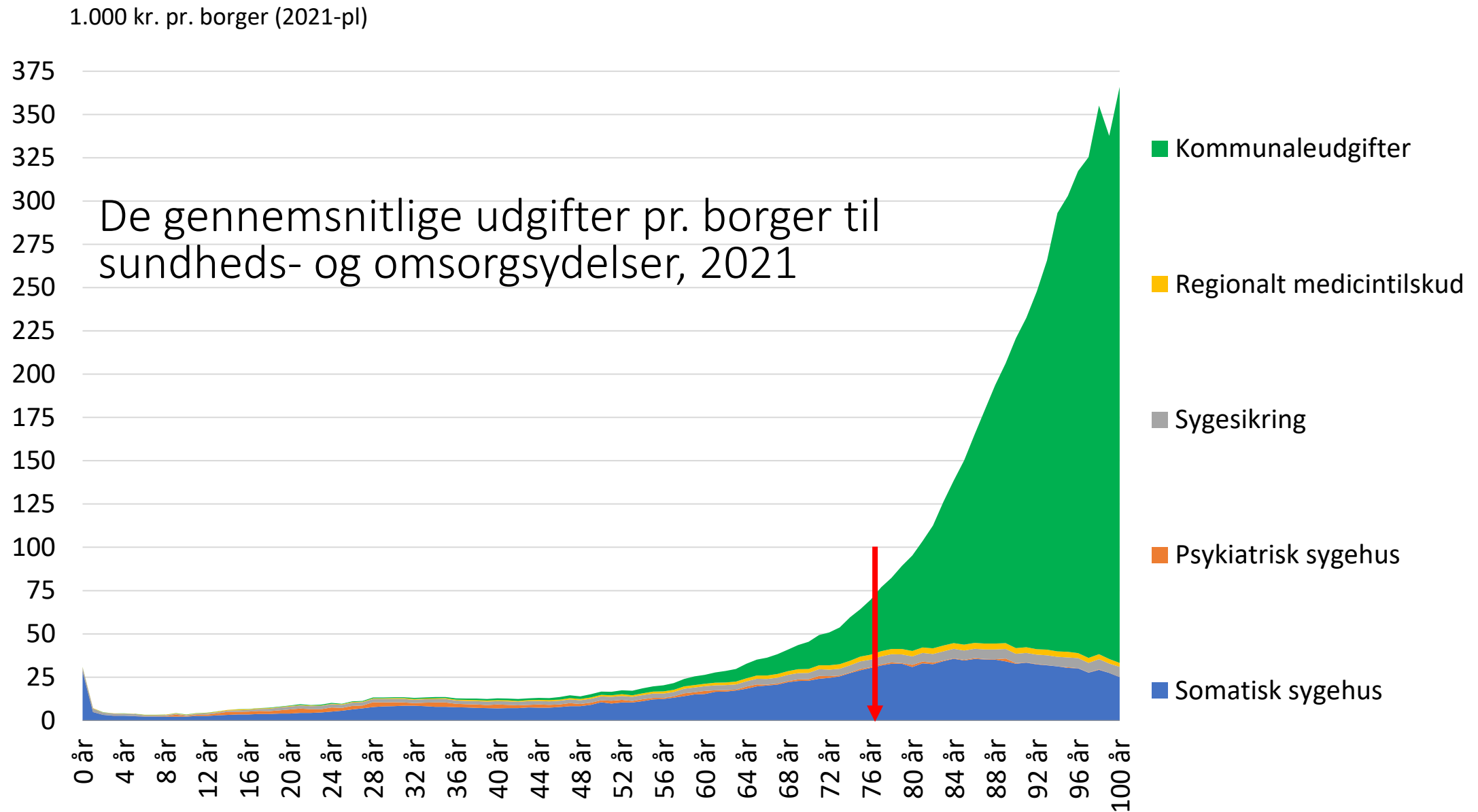
Robusthedskommissionen:

Demografien er kommunernes problem

Mia. kr. (2021-pl)

Anm.: I de kommunale udgifter indgår data fra 85 kommuner, hvor datagrundlaget er tilstrækkeligt. For de øvrige 13 kommuner er udgifterne estimeret ud fra aldersfordelingen af ydelser i de øvrige kommuner. Opgørelserne for 2021 er påvirket af ændringer i aktiviteten som følge af covid-19 og sygeplejerskestrejken. Udgifterne er angivet i pris- og lønniveau for 2021 (2021-PL). (Kilde: Robusthedskommissionen, 2023)

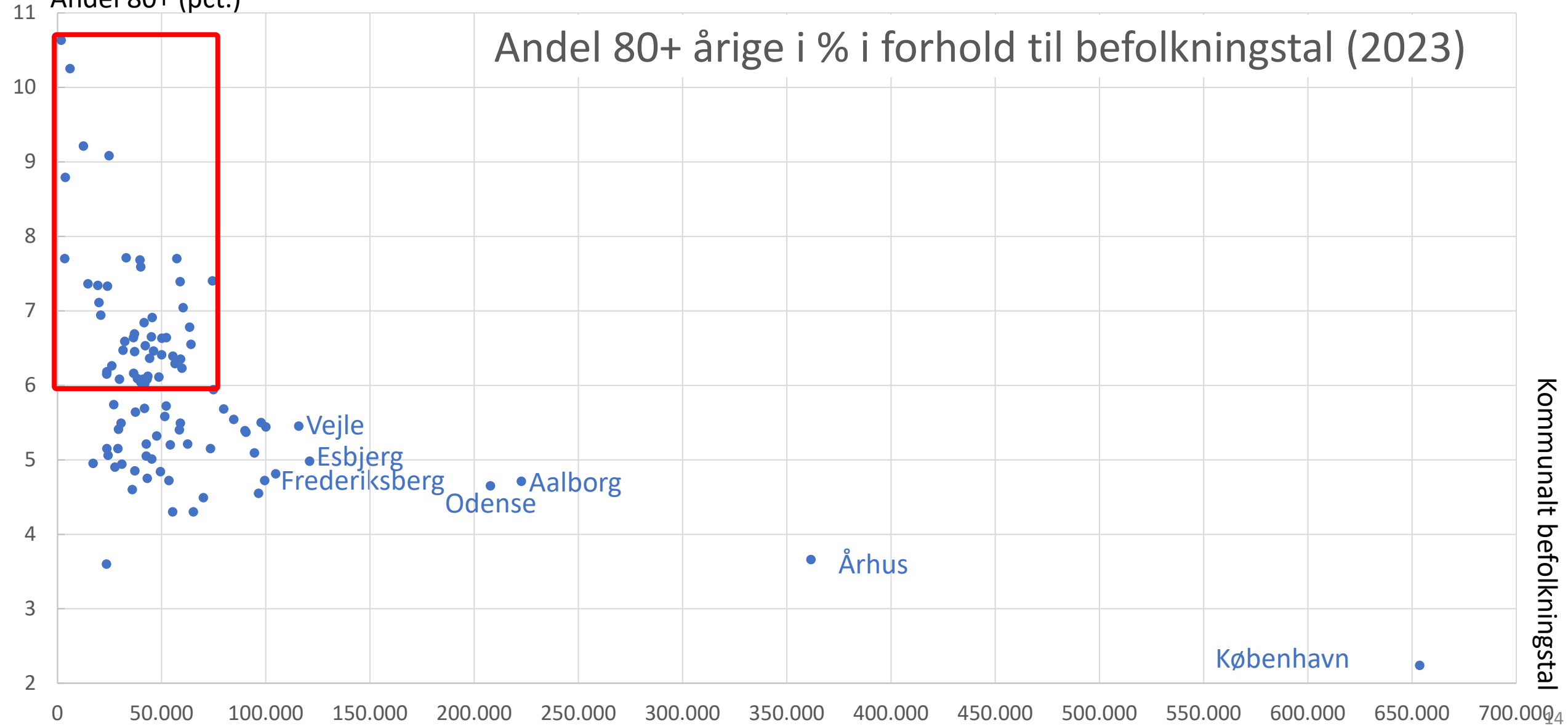
Anm.: I datagrundlaget for de kommunale udgifter indgår 85 kommuner, idet datagrundlaget kun er tilstrækkeligt for disse. Opgørelserne for 2021 er påvirket af ændringer i aktiviteten som følge af covid-19 og sygeplejerskestrejken. Udgifterne er angivet i pris- og lønniveau for 2021 (2021-PL). Robusthedskommissionen, 2023

De gamle bor i de små kommuner

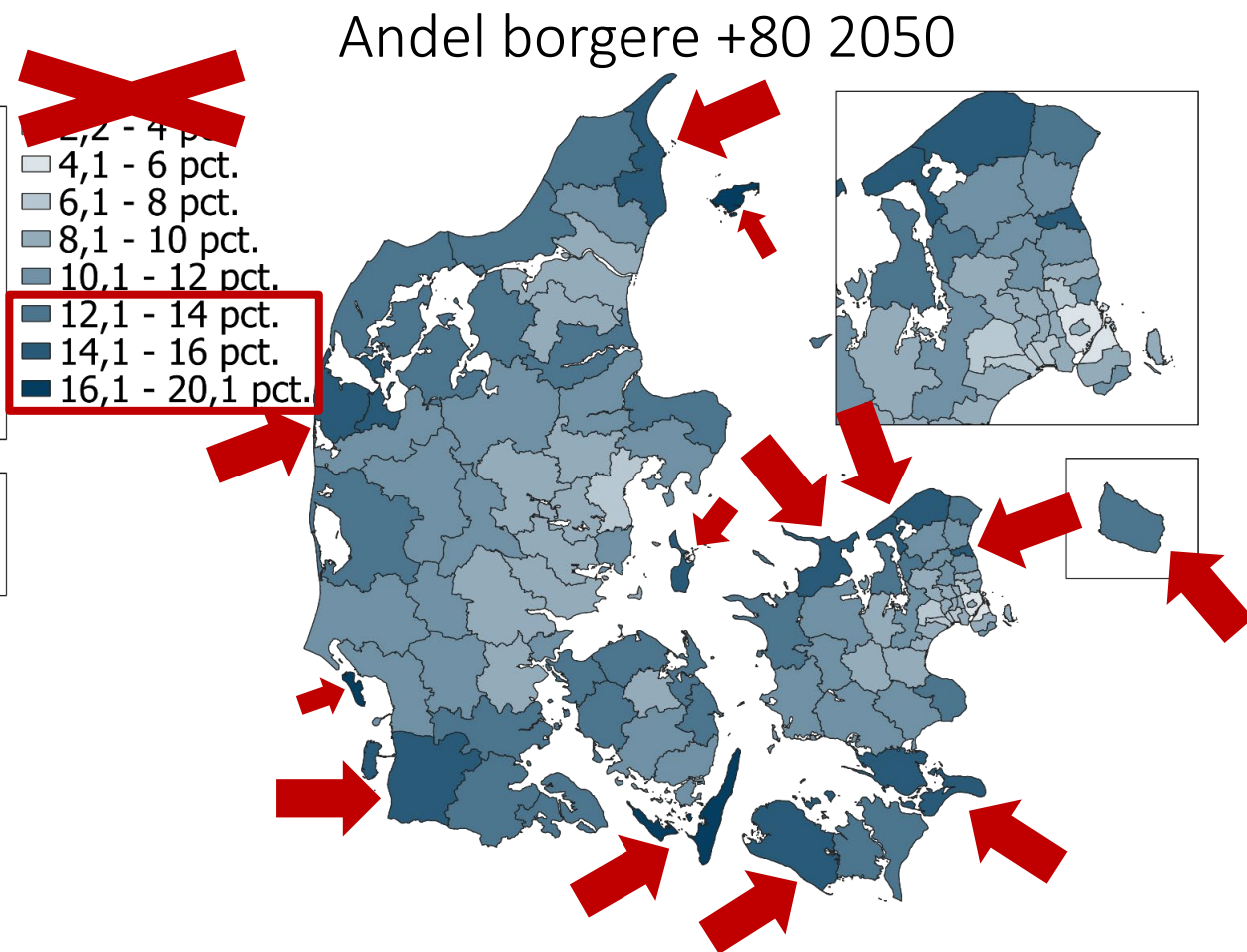
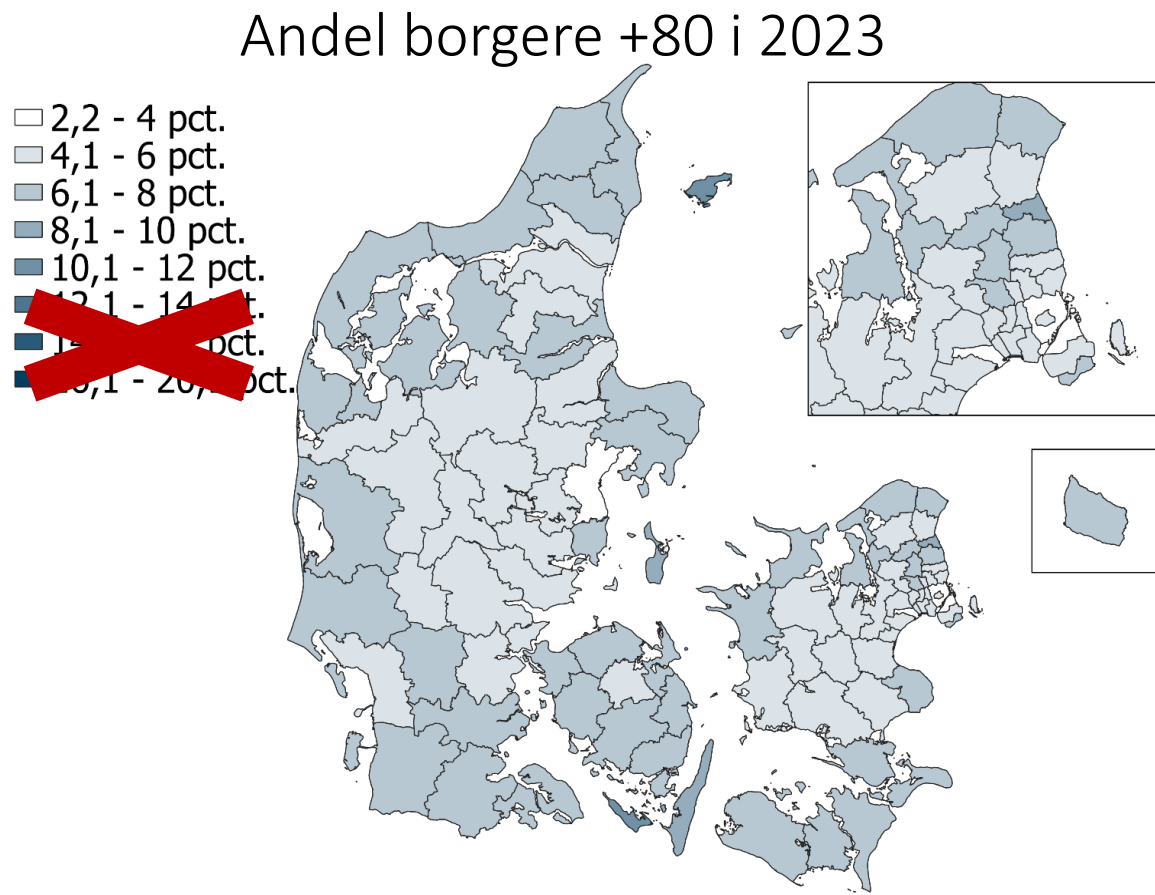
Andel 80+ (pct.)

Andel 80+ årige i % i forhold til befolkningstal (2023)

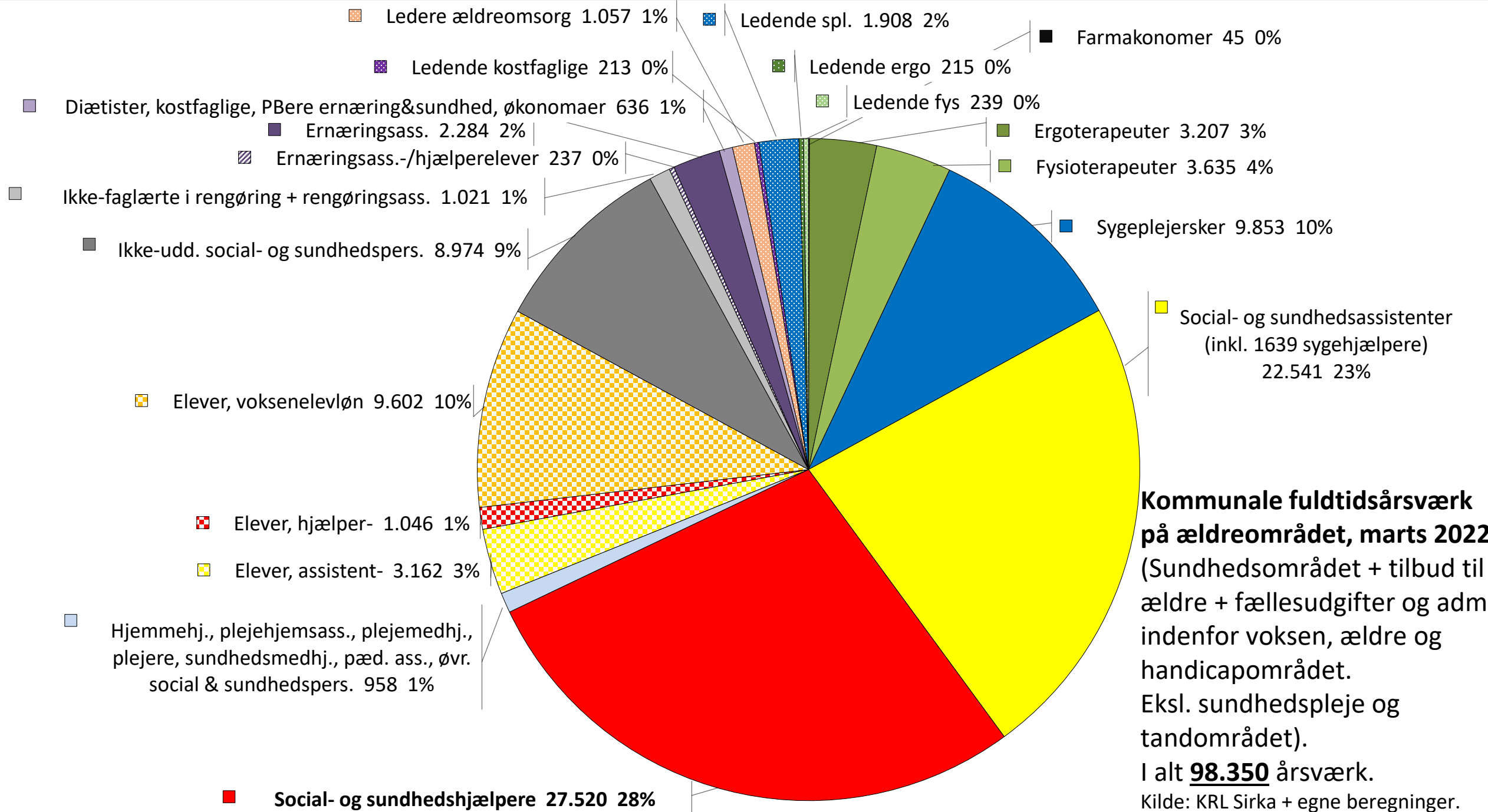
Kommunalt befolkningstal

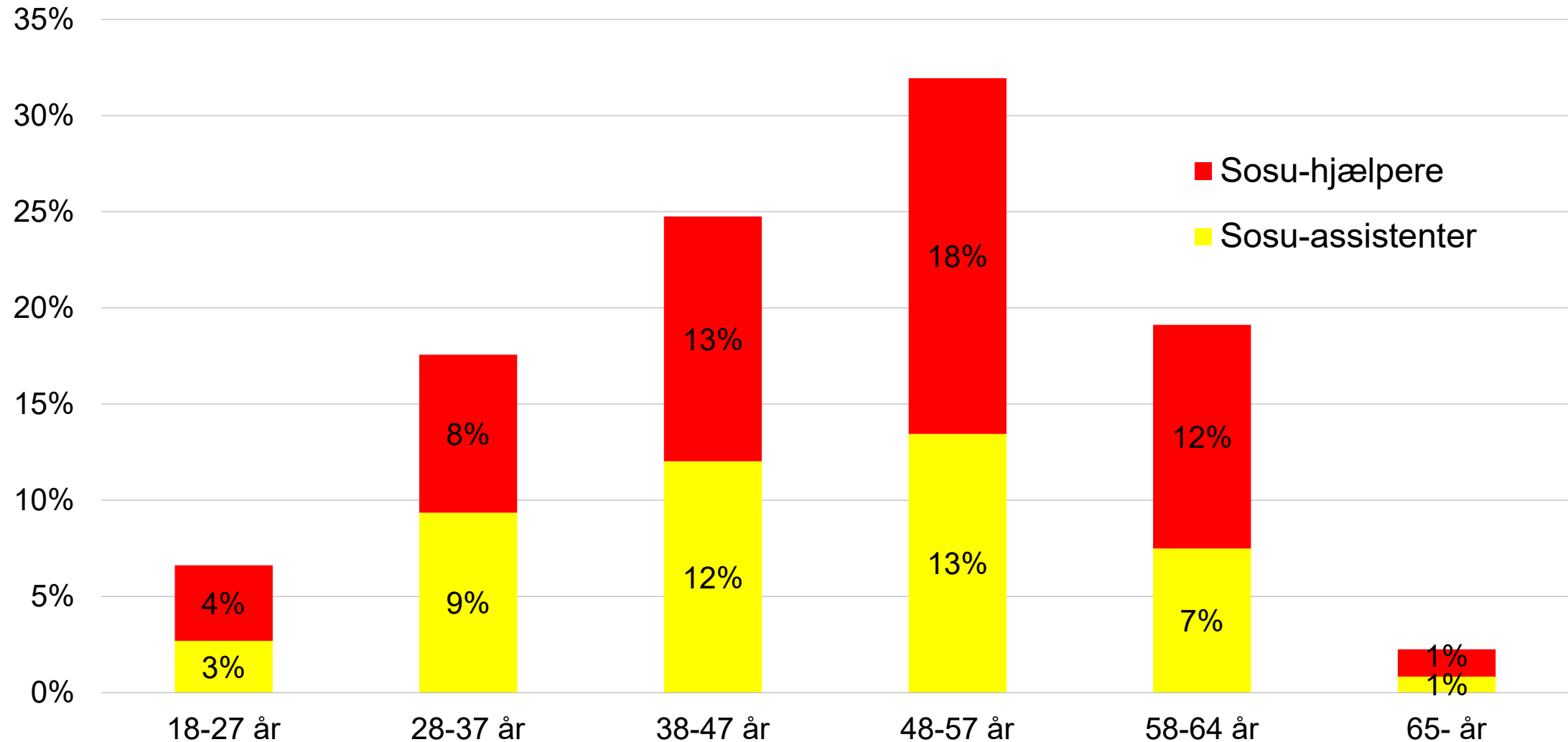
De gamle bor i vandkantsdanmark!

Kilde: Robusthedskommissionen (Danmarks Statistik, Statistikbanken, tabellerneFRKM123 samt FOLK1AM, egne beregninger)

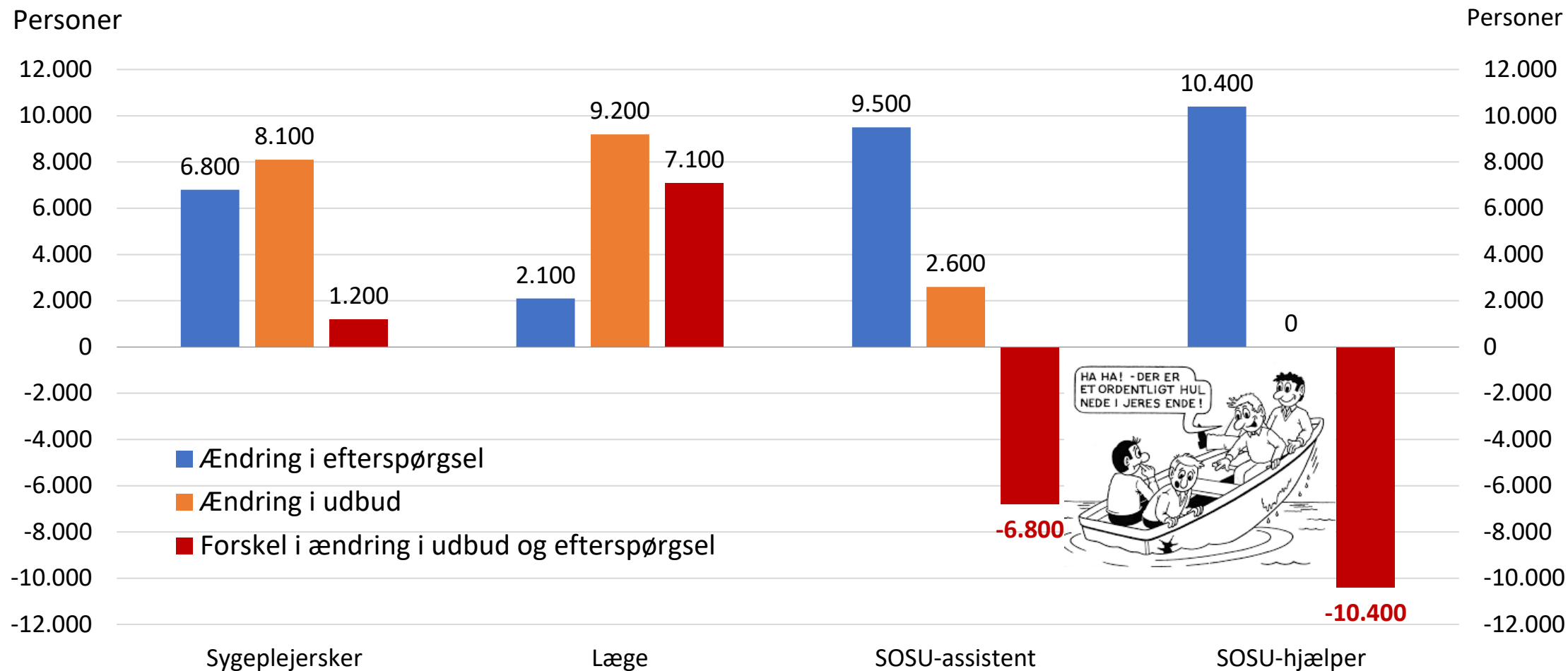

Den helt store demografiske udfordring

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra KRL. (figuren er fra VIVE rapport der kan downloades her: <https://www.vive.dk/da/udgivelser/social-og-sundhedshjælpere-og-social-og-sundhedsassistenter-i-kommunerne-yzenrpzk/>)

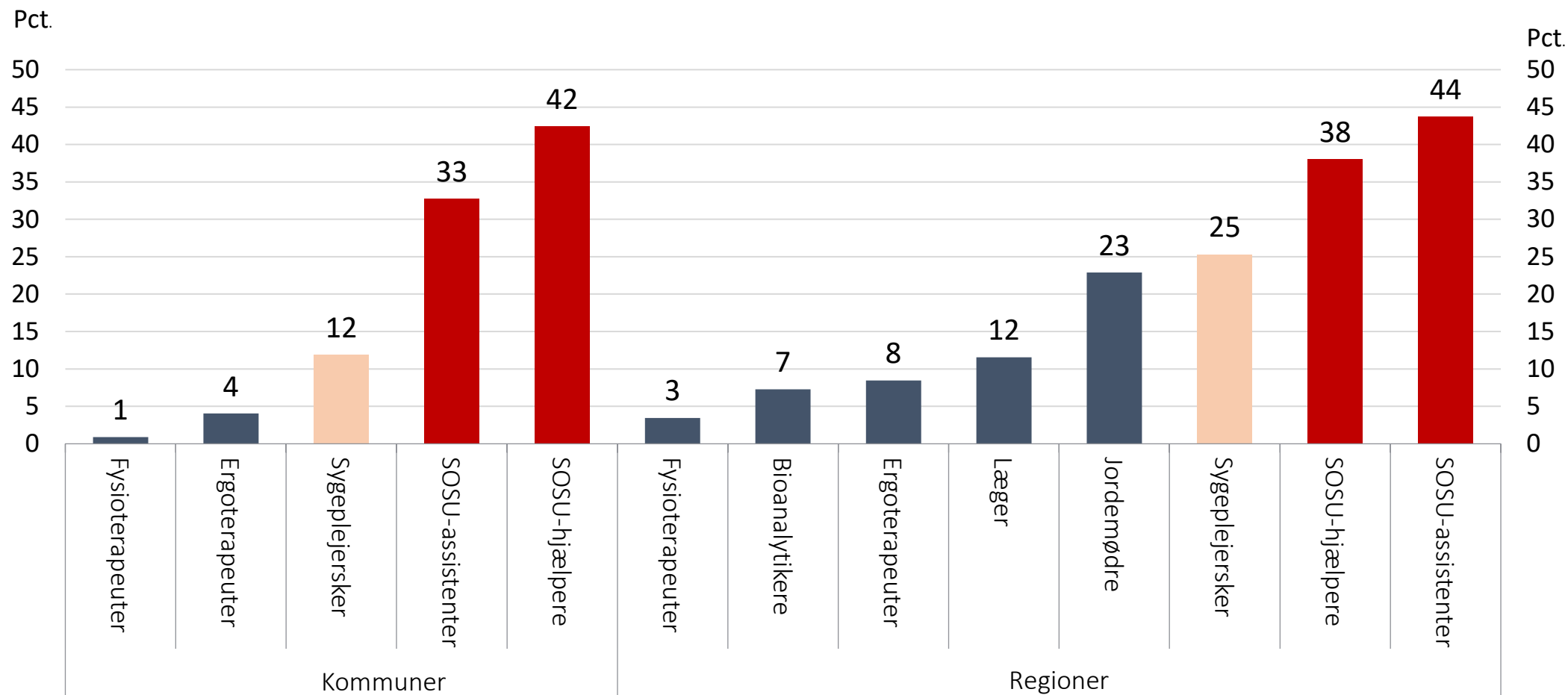
De synker! ... dem nede i den anden ende af båden

Mekaniske fremskrivninger af ændring i udbud af og efterspørgsel efter medarbejdere i **2030** (i forhold til 2019)

Kilde: Robusthedskommissionen, 2023

Hvem skal så tage vagten?

Andel arbejdstimer der ligger om aftenen, natten eller i weekenden (udvalgte personalegrupper, 2021), Kilde: Robusthedskommissionen 2023

En sidehistorie:

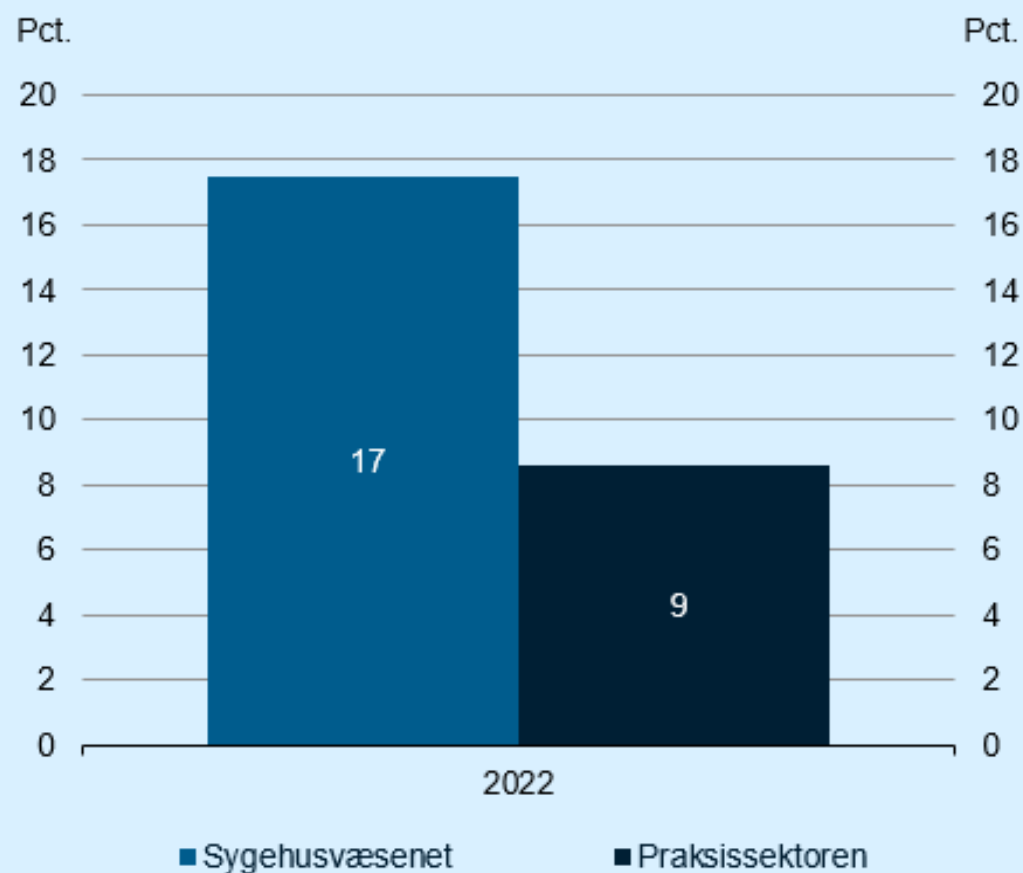
SSAerne stemmer med fødderne...

- Vagtbelastningen på hospitaler er markant højere end i kommuner og grundlønnen er lavere
- 23 % af de offentligt ansatte SSAere regionalt ansat
- 10 % flere SSAere på hospitaler 5 år (2018-2022)
- 17 % af plejepersonalet (SSA+SPL) på hospitaler er SSAere
 - 10–19 % i somatikken, 13 % i snit i 2022, steget fra 11 % i 2018
 - 30–43 % i psykiatrien, 37 % i snit i 2022, steget fra 36 % i 2018
- Beskæftigelsesgraden er steget 2 procentpoint siden 2018 og er 83 %

Kilde: Vinge, 2024, *"Social- og sundhedsassistenter på hospitaler"*

Et bæredygtigt og borgernært sundhedsvæsen: Væksten skal væk fra sygehusene

Procentvis stigning i antal kontakter, 2009 til 2022

Kilde: e-Sundhed

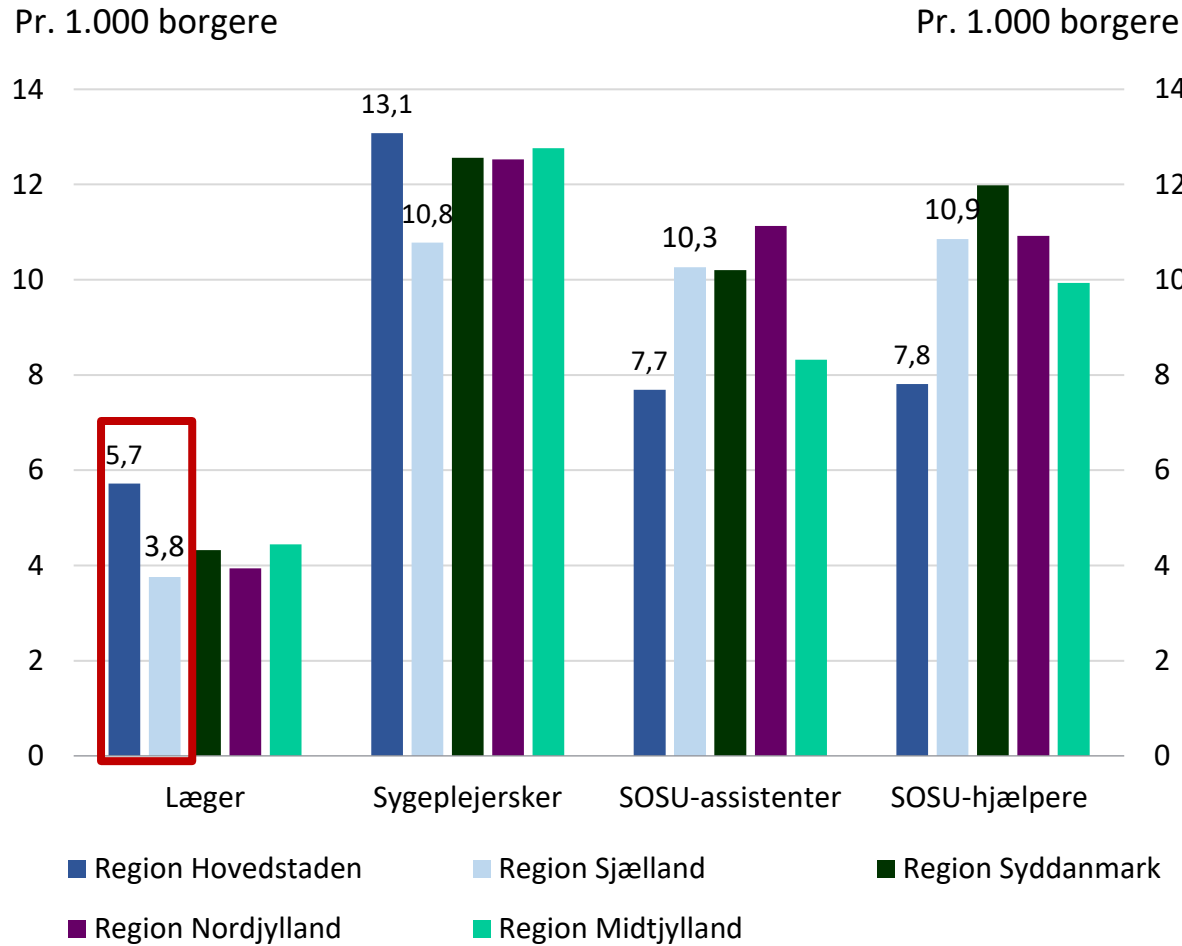

Ubalance mellem sektorerne

"Folketinget opfordrer regeringen til at udarbejde en overordnet plan for udviklingen i den samlede sundhedssektor. Planen skal sigte mod en udbygning af den primære sundhedstjeneste, navnlig lægepraksis, hjemmesygepleje, plejehjem m.v., og en samtidig dæmpning inden for sygehusvæsenet."

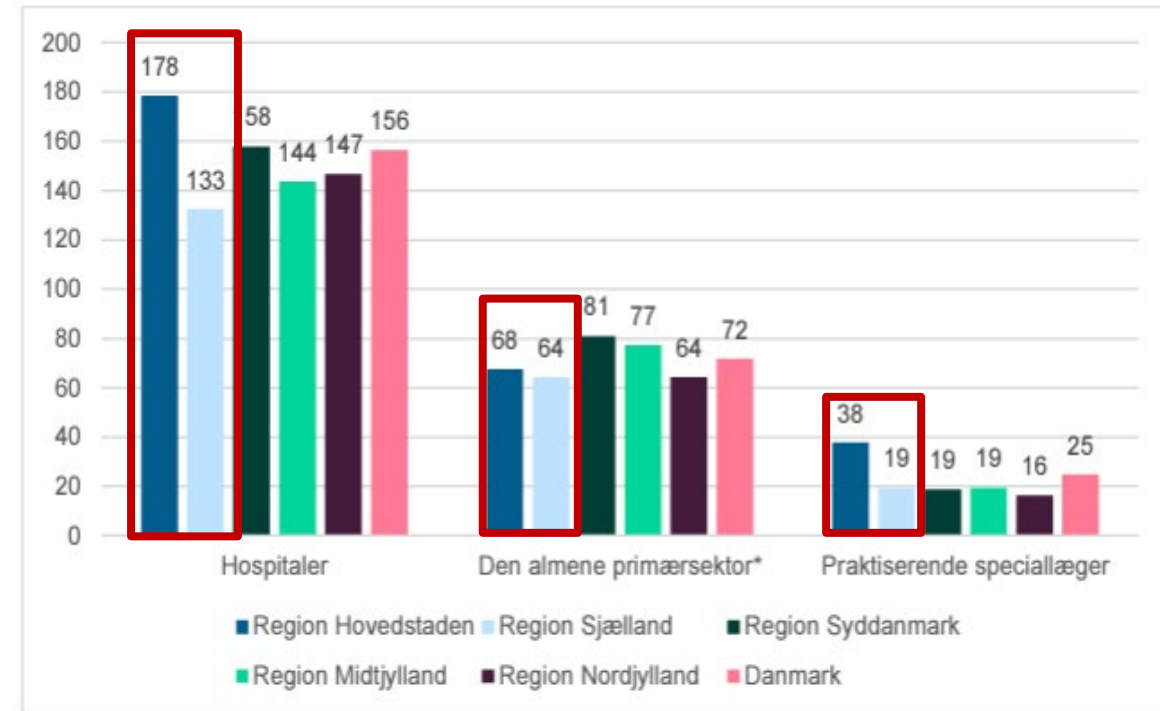
5. februar 1974!

Ulighed i sundhed – lighed i skattebetaling?

Kilde: Robusthedskommissionen, 2023

Figur 15. Speciallæger pr. 100.000 indbyggere fordelt på udvalgte brancher, 2019

*I tabellen er betegnelsen for branchen "alment praktiserende læger" ændret til en mere dækkende betegnelse "den almene primærsektor", da antallet inkluderer både alment praktiserende læger, og bl.a. vagtlæger der alene er aktive i lægevagten og vikarer, der kan have ganske få timer årligt.

Note: Opgørelsen tager udgangspunkt i speciallægemes arbejdssted.

Kilde: Bevægelsesregisteret (Sundhedsdatastyrelsen) og Danmarks Statistik

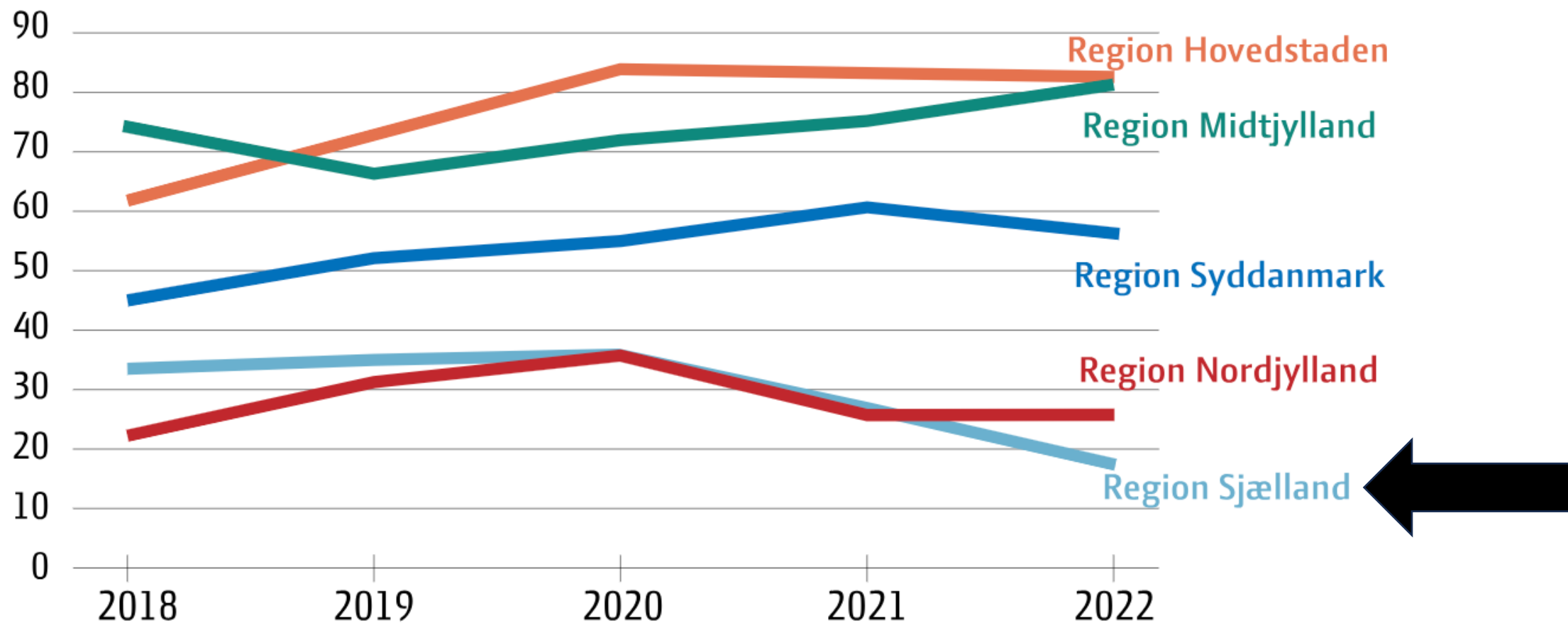
En sjællandsk 16 årig dreng eller pige har 3 færre "gode leveår" at se frem til, i forhold til en jævnaldrende fra Region Hovedstaden

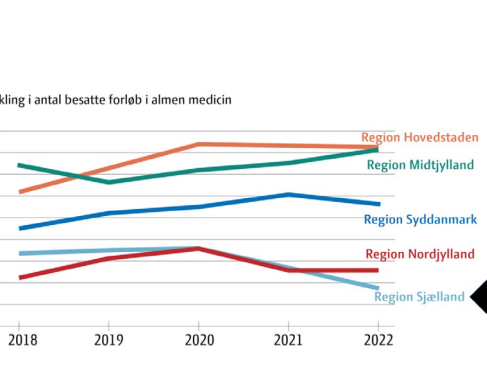
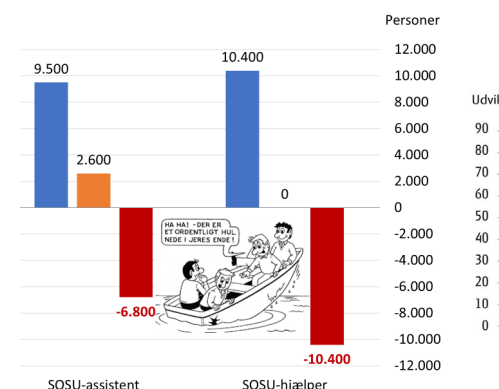
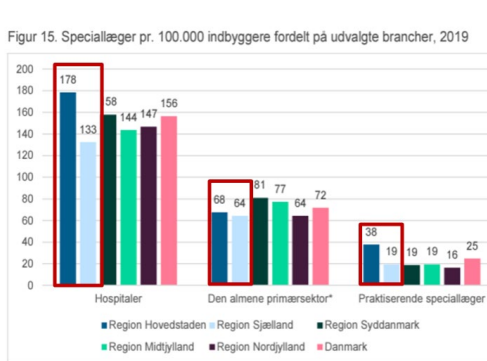
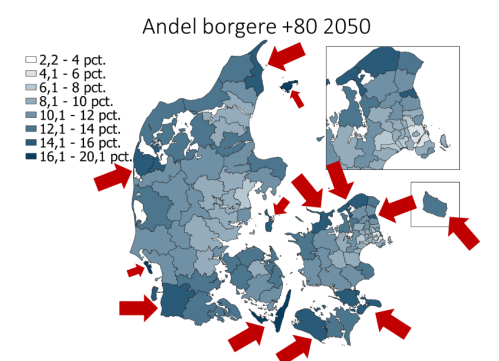
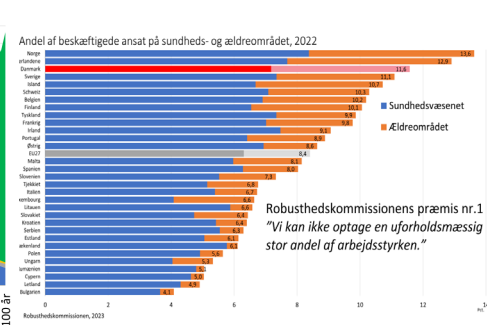
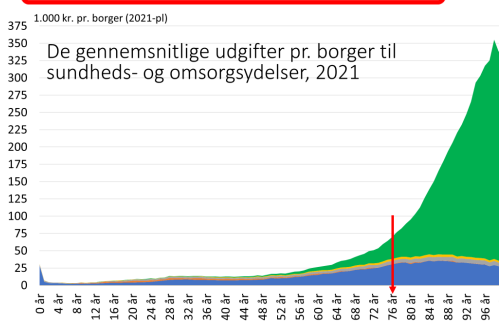
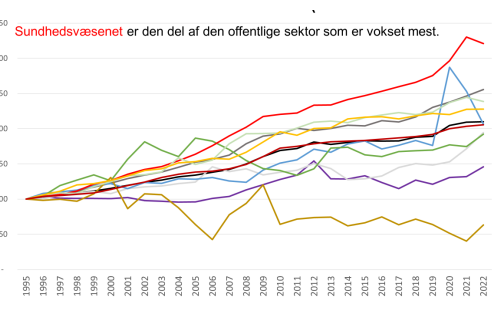
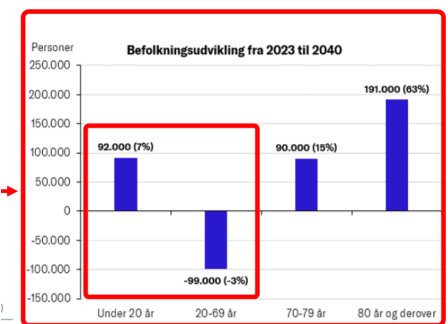
Jakob Kjellberg, Kjeld Møller Pedersen, Jes Søgaard
Altinget 27. oktober 2022

Løsningen er IKKE mere af det samme!

Udvikling i antal besatte forløb i almen medicin

Note: Data bygger på regionernes egne opgørelser af besatte hoveduddannelsesforløb, som også opfatter genopslåede forløb.

Paulo Figueiredo
2023

Kan struktur løse noget som helst?

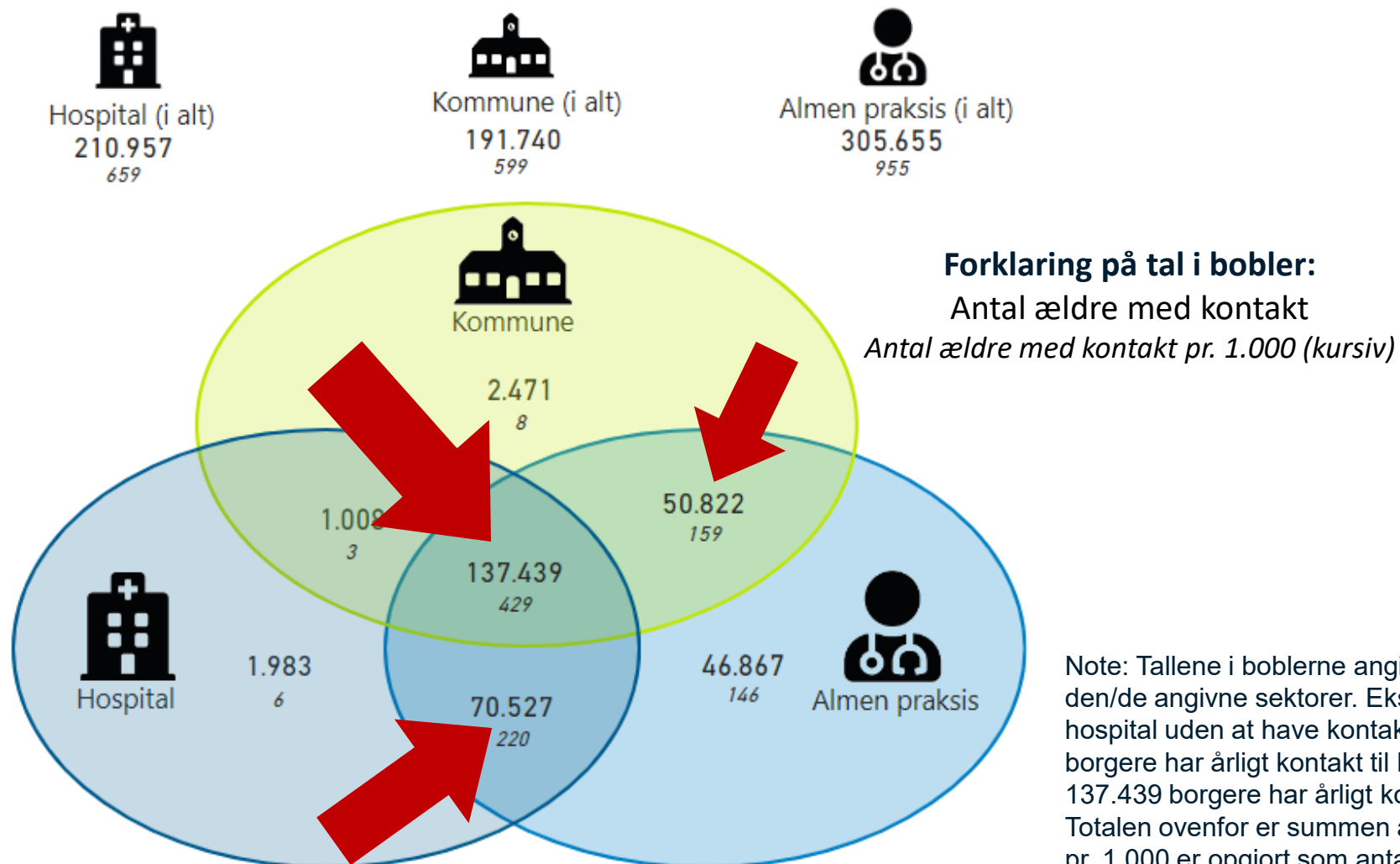
Culture eats structure for breakfast (and strategy for lunch!)

Hvad skal kommissionen egentlig?

- Udarbejde et beslutningsgrundlag, der fordomsfrit opstiller og belyser modeller for den fremtidige organisering af sundhedsvæsenet. Modellerne skal understøtte et forebyggende og sammenhængende sundhedsvæsen med mere lighed og som er mere nært og bæredygtigt.
- Regeringen er klar til at tage initiativ til de nødvendige beslutninger og gennemføre grundlæggende strukturelle forandringer, som er forudsætningen for at skabe fremtidens sundhedsvæsen.

Fra dine og mine og jeres – til vores patienter!

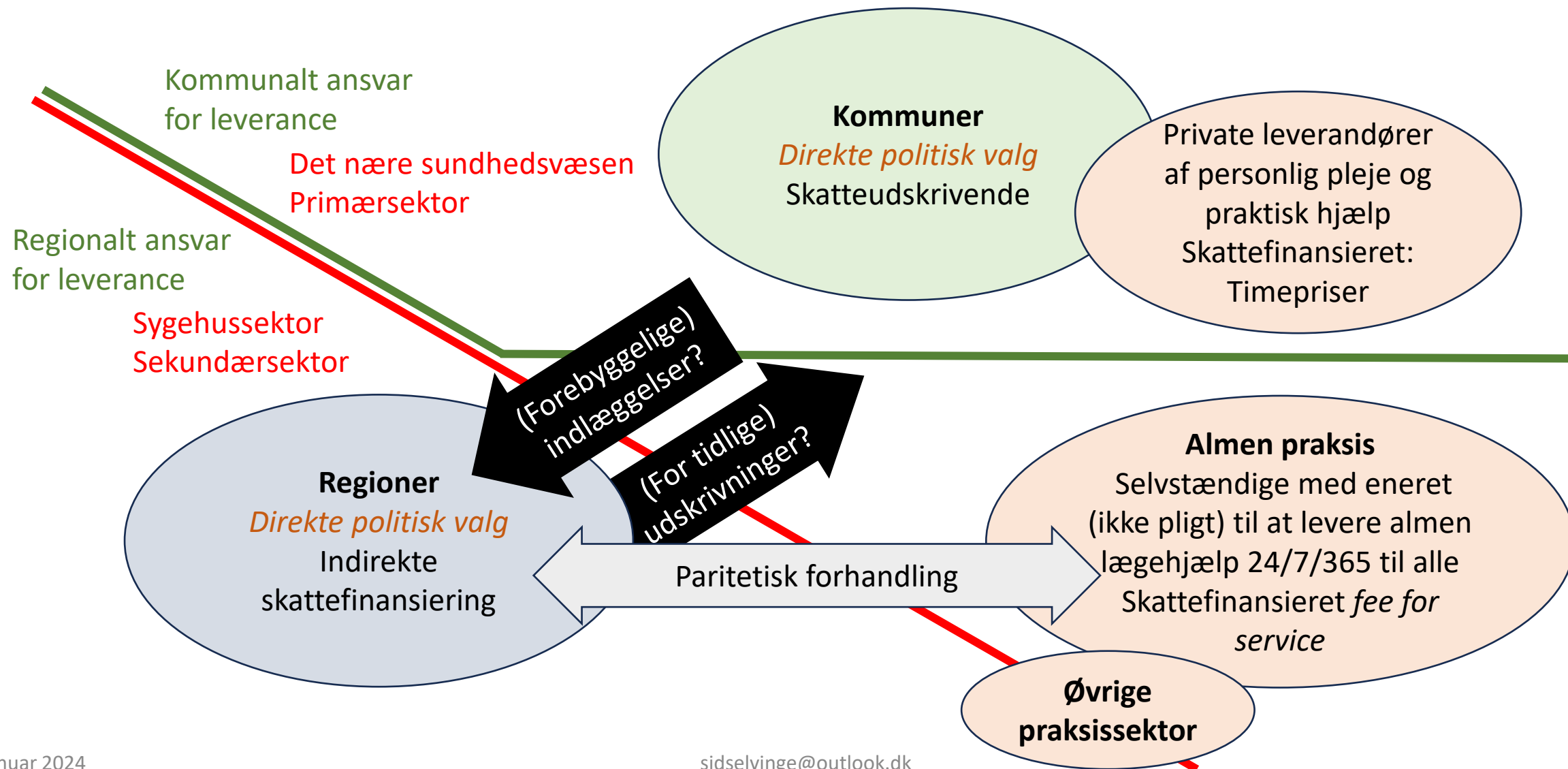
Antal **ældre (80+ år)** med kontakt til sundhedsvæsenet fordelt på sektorer, 2021

Kilde: CPR-registeret, Landspatientregisteret, Sygesikringsregisteret og Elektroniske omsorgsjournaler, Sundhedsdatastyrelsen.

Note: Tallene i boblerne angiver antal borgere, der årligt kun har kontakt til den/de angivne sektorer. Eksempelvis har 1.983 borgere årligt kontakt til hospital uden at have kontakt til kommune eller almen praksis. 70.527 borgere har årligt kontakt til hospital og almen praksis men ikke til kommune. 137.439 borgere har årligt kontakt til hospital, almen praksis og kommune. Totalen ovenfor er summen af kontakterne i boblerne for hver sektor. Antal pr. 1.000 er opgjort som antal ældre (80+ år) med kontakt pr. 1.000 ældre (80+ år), som er vist i kursiv

Er det her den bedste struktur?

Er det her den bedste struktur?

